

Usnesení Komise pro výživu kojenců a malých dětí ze dne 22. října 2025 č. 9/2025

(hlasováno per rollam)

Podnět Komise pro výživu kojenců a malých dětí (dále také jen „Komise“) k zajištění minimální korekce Analýzy dodržování Mezinárodního kodexu marketingu náhrad mateřského mléka prostřednictvím protokolu NetCode a sjednocení komunikace státní správy v oblasti podpory a ochrany kojení

Usnesení:

Komise pro výživu kojenců a malých dětí

- a) **bere na vědomí** upravenou verzi *Analýzy dodržování Mezinárodního kodexu marketingu náhrad mateřského mléka prostřednictvím protokolu NetCode* zpracovanou Státním zdravotním ústavem (SZÚ), včetně vypořádací tabulky;
- b) **vyjadřuje znepokojení** nad tím, že ani zjevné chyby, na které Komise opakovaně upozornila, nebyly v analýze uspokojivě opraveny, a to navzdory konkrétním připomínkám uplatněným na červnovém jednání Komise i následně písemně;
- c) **doporučuje** SZÚ, aby analýzu revidoval v souladu s připomínkami Komise, a to minimálně v následujících bodech:
 - i. **opravil** výklad právního statusu Mezinárodního kodexu marketingu náhrad mateřského mléka tak, aby odpovídal závazkům České republiky vyplývajícím z mezinárodního práva, včetně Úmluvy o právech dítěte, a souvisejícím vládním dokumentům,
 - ii. **doplnil** usnesení vlády ze dne 27. září 2023 č. 719, kterým vláda zpracování této analýzy zadala,
 - iii. **opravil** posouzení letáku společnosti HiPP tak, aby odpovídalo metodice NetCode;
- d) **doporučuje** SZÚ, aby při revizi analýzy zvážil spolupráci s WHO a UNICEF, kteří patří mezi hlavní autory a autorky metodiky NetCode a disponují mezinárodní expertízou v oblasti její aplikace, ochrany kojení a implementace Mezinárodního kodexu marketingu náhrad mateřského mléka a monitoringu jeho naplňování;
- e) **důrazně doporučuje** SZÚ, aby zajistil nápravu v komunikaci doporučení WHO ke kojení na veřejně dostupných webových stránkách tak, aby odpovídala aktuálnímu znění tiskové zprávy SZÚ, a především oficiálnímu doporučení WHO a Ministerstva zdravotnictví, a to zejména:
 - i. na portálu Informačního centra bezpečnosti potravin při Ústavu zemědělských a potravinářských informací (státní příspěvkové organizace spadající pod Ministerstvo zemědělství),
 - ii. prověřil další veřejné zdroje, kde se může původní zavádějící formulace vyskytovat, a zajistil jejich opravu.

Odůvodnění:

Komise pro výživu kojenců a malých dětí oceňuje, že Státní zdravotní ústav (v textu také jen „SZÚ“) zpracoval *Analýzu dodržování Mezinárodního kodexu marketingu náhrad mateřského mléka prostřednictvím protokolu NetCode*. Jedná se o důležitý krok pro zmapování současné situace v oblasti marketingových praktik v České republice.

Zároveň však Komise vyjadřuje politování nad tím, že analýza – stejně jako související tisková zpráva – obsahovala zbytečné chyby, kterým bylo možné předejít, pokud by SZÚ dokument včas konzultoval s Komisí, jak členstvo opakovaně navrhovalo.¹ Komise nesouhlasí s tím, že jí text analýzy nebyl předem poskytnut k připomínkám, a to navzdory skutečnosti, že se jedná o téma přímo spadající do rámce její činnosti. O možnost připomínkování Komise výslovně žádala již na jednání dne 22. října 2024.

Komise vítá, že SZÚ na její doporučení alespoň dodatečně odstranil z již zveřejněné analýzy nejviditelnější chyby a revidoval související tiskovou zprávu. V samotné analýze však SZÚ provedl pouze dvě dílčí úpravy:

- Na str. 5 doplnil informaci o doporučení WHO kojit „do dvou let a déle“.
- Na str. 6 odstranil původně chybně uvedené datum usnesení vlády a nahradil jej datem přijetí doporučení poradního orgánu. Tato oprava však neobsahuje číslo příslušného usnesení vlády, na jehož základě bylo zpracování analýzy SZÚ uloženo, a může tak vyvolávat mylný dojem, že samotný poradní orgán vlády disponuje rozhodovacími pravomocemi. O zpracování analýzy rozhodla vláda, která se s doporučením poradního orgánu ztotožnila a pověřila jeho realizací ministra zdravotnictví. Ten následně splnění úkolu delegoval na SZÚ.

Další připomínky Komise, které byly uplatněny na jednání 10. června 2025 a které jsou součástí příslušného zápisu a jeho příloh, SZÚ nezohlednil. Analýza tak nadále obsahuje nepřesný výklad právního statusu Mezinárodního kodexu marketingu náhrad mateřského mléka (dále také jen „Kodex“), který je v rozporu s vládou schválenými dokumenty i se samotným zadáním analýzy.² Tato skutečnost může vést k dezinterpretaci závazků České republiky a matoucí komunikaci směrem k odborné i laické veřejnosti.

Komise dlouhodobě upozorňuje na nutnost jednotné komunikace státní správy v oblasti podpory a ochrany kojení. Nedostatečně opravená analýza a zavádějící informace o doporučení WHO ke kojení, které byly převzaty z původní tiskové zprávy SZÚ dalšími weby, včetně portálu státní příspěvkové organizace zabývající se bezpečností potravin, narušují důvěru odborné i laické veřejnosti. V kontextu úspěšně nastavené mezirezortní koordinace a dalších aktivit Komise představuje tento postup nežádoucí krok zpět.

Původní zavádějící vyjádření hlavní hygieničky – „*Světová zdravotnická organizace doporučuje výhradně kojit do 6. měsíce a pokračovat v kojení v kombinaci s příkrmy do 2 let.*“ – je stále zveřejněno na webu spolku *FÉR potravina*,³ a především na stránkách Informačního centra bezpečnosti potravin⁴ při Ústavu zemědělských a potravinářských informací, což je státní příspěvkové organizace spadající pod Ministerstvo zemědělství. Server je určen široké veřejnosti a jeho cílem je „*seznámit širokou veřejnost s problematikou bezpečnosti potravin formou aktualit, varování před riziky, informací o výsledcích výzkumu v oblasti potravinářství, výživy, potravinářských technologií, hygieny aj.*“⁵ I zde je proto nezbytné, aby

¹ SZÚ návrh analýzy nekonzultoval ani s WHO a UNICEF, hlavními autory metodiky NetCode.

² Metodika *NetCode Toolkit* správně uvádí, že Kodex byl přijat jako nezávazné doporučení, a proto záleží na jednotlivých státech, zda jej začlení do svých vnitrostátních právních předpisů, avšak SZÚ tuto informaci převzal bez zohlednění lidskoprávních závazků České republiky. S ohledem na skutečnost, že je ČR smluvní stranou vícero mezinárodních lidskoprávních úmluv, ze kterých pro ni vyplývají další závazky, bylo – právě s odkazem na tyto další mezinárodní instrumenty – v odůvodnění úkolu zpracovat analýzu upřesněno, že Kodex a navazující rezoluce lze nyní považovat za součást mezinárodního práva lidských práv, a tím tedy za závazné. Kodex a navazující rezoluce Světového zdravotnického shromáždění představují soubor závazných standardů vyplývajících z mezinárodních lidskoprávních úmluv, zejména Úmluvy OSN o právech dítěte, které smluvní státy (včetně ČR) mají povinnost provést, uplatňovat a vymáhat prostřednictvím vnitrostátní legislativy. Blíže viz <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Aktuality/Doporučení-Rady-vlády-pro-rovnost-zen-a-muzu-ke-40--vyroci-prijeti-Mezinarodniho-kodexu-marketingu-nahrad-materskeho-mleka.pdf> [cit. 2025-10-10]

³ <https://www.ferpotravina.cz/clanky/kojeni-vs-marketing-co-odhalila-ceska-analyza-netcode> [cit. 2025-10-10].

⁴ <https://bezpecnostpotravin.cz/propagace-umelych-nahrad-materskeho-mleka-casto-neodpovida-mezinarodnimu-kodexu-varuje-odborna-analyza/> [cit. 2025-10-10].

⁵ <https://bezpecnostpotravin.cz/o-nas/> [cit. 2025-10-10].

SZÚ zjednal nápravu a požádal správce webu o úpravu citace v souladu s aktuálním zněním tiskové zprávy SZÚ⁶ a s oficiálním doporučením WHO a Ministerstva zdravotnictví.

Komise považuje zajištění těchto oprav za naprosté minimum, které by měl Státní zdravotní ústav učinit v zájmu podpory a ochrany kojení a zachování důvěryhodnosti a jednotné komunikace státní správy.

Komise dále dne 25. září 2025 obdržela spolu s návrhem vypořádání připomínek fotografií letáku společnosti HiPP, který byl v analýze na str. 65 vyhodnocen jako souladný s Kodexem. Obsah tohoto letáku však na první pohled touto závěru neodpovídá a je v rozporu s článkem 4.2 Kodexu. Podle metodiky NetCode má být takový materiál posuzován prostřednictvím sady 19 konkrétních otázek uvedených v tabulce 3 na str. 25,⁷ což autorky analýzy zjevně neučinily.⁸ Komise proto doporučuje, aby SZÚ své hodnocení upravil a uvedl, že daný leták je v rozporu s Kodexem.

Pro případné ujištění o správné aplikaci metodiky NetCode Komise doporučuje, aby se SZÚ obrátil na WHO a UNICEF – hlavní autory metodiky NetCode, kteří disponují mezinárodní expertízou v oblasti její aplikace, ochrany kojení a implementace Kodexu. Tito odborní partneři mohou SZÚ poskytnout metodickou podporu a napomoci přesnějšímu směřování revize analýzy.

Příloha:

Hodnocení souladu letáku HiPP s Mezinárodním kodexem marketingu náhrad mateřského mléka podle metodiky NetCode (Form 4, Desk review of promotional and informational or educational materials collected at health facilities or retailers) – viz níže

⁶ <https://szu.gov.cz/aktuality/propagace-umelych-nahrad-materskeho-mleka-casto-neodpovida-mezinarodnimu-kodexu-varuje-odborna-analyza/> [cit. 2025-10-10].

⁷ Pozadí otázek a metodická návoděda k jejich zodpovězení jsou uvedeny v příloze č. 4 metodiky NetCode (Form 4 – Desk review of promotional and informational or educational materials collected at health facilities or retailers).

⁸ Z celkem 19 posuzovaných položek je **leták HiPP v jednoznačném rozporu s Kodexem u 10 z nich** (10.2, 10.3, 10.4, 10.5, 10.9, 11.1, 11.2, 11.3, 12.1, 12.2). U zbývajících 9 položek (10.1, 10.6, 10.7, 10.8, 10.10, 11.4, 12.3, 12.4, 13.1) je při konzervativním hodnocení v souladu (i když 2 položky mohou být považovány za diskutabilní). Podle metodiky NetCode je proto třeba leták klasifikovat jako materiál, který je v rozporu s Mezinárodním kodexem marketingu náhrad mateřského mléka.

Hodnocení souladu letáku HiPP s Mezinárodním kodexem marketingu náhrad mateřského mléka podle metodiky NetCode (Form 4, Desk review of promotional and informational or educational materials collected at health facilities or retailers)

Č.	Znění otázky (dle Form 4 NetCode)	Aby byl materiál v souladu s Kodexem	Odpověď u letáku HiPP	Vyhodnocení
10.1	Obsahuje jasné informace o výhodách a nadřazenosti kojení	Ano	Ano	 Soulad
10.2	Obsahuje jasné informace o výživě matky	Ano	Ne	 Rozpor
10.3	Obsahuje jasné informace o přípravě na kojení a jeho udržení	Ano	Ne	 Rozpor
10.4	Obsahuje jasné informace o negativním vlivu zavedení částečného krmení z láhve	Ano	Ne	 Rozpor
10.5	Obsahuje jasné informace o obtížnosti zvrátit rozhodnutí nekojit	Ano	Ne	 Rozpor
10.6	Obsahuje informace, které naznačují nebo vyvolávají přesvědčení, že náhrady mateřského mléka jsou rovnocenné nebo lepší než mateřské mléko	Ne	Ne	 Soulad
10.7	Obsahuje text nebo obrázky, které mohou odrazovat od kojení nebo kojení podkopávat	Ne	Ne	 Soulad
10.8	Doporučuje jakékoli potraviny nebo nápoje pro kojence mladší 6 měsíců	Ne	Ne	 Soulad
10.9	Obsahuje výzvu k navázání kontaktu (přímého nebo nepřímého) se společnostmi	Ne	Ano	 Rozpor
10.10	Obsahuje propagační prvky k podpoře prodeje svých výrobků	Ne	Ne	 Soulad

Č.	Znění otázky (dle Form 4 NetCode)	Aby byl materiál v souladu s Kodexem	Odpověď u letáku HiPP	Vyhodnocení
11.1	Obsahuje jasné informace o sociálních a finančních dopadech používání náhrad mateřského mléka	Ano	Ne	 Rozpor
11.2	Obsahuje jasné informace o zdravotních rizicích nevhodných potravin nebo metod krmení	Ano	Ne	 Rozpor
11.3	Obsahuje jasné informace o zdravotních rizicích zbytečného nebo nesprávného používání produktů průmyslu komerční dětské výživy	Ano	Ne	 Rozpor
11.4	Obsahuje text nebo obrázky, které mohou idealizovat používání náhrad mateřského mléka	Ne	Ne	 Soulad
12.1	Obsahuje prohlášení o důležitosti pokračování v kojení po dobu nejméně 2 let	Ano	Ne	 Rozpor
12.2	Obsahuje prohlášení o důležitosti nezavádění příkrmů před 6. měsícem věku	Ano	Ne	 Rozpor
12.3	Navrhuje, že příkrmy lze podávat z láhve	Ne	Ne	 Soulad
12.4	Obsahuje informace, které naznačují nebo vyvolávají přesvědčení, že příkrmy jsou rovnocenné nebo lepší než mateřské mléko	Ne	Ne	 Soulad
13.1	Obsahuje nevědecké, neodborné informace	Ne	Ne	 Soulad